

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

декан факультету інформаційних
технологій

Глазунова О.Г.
2022 р.

«СХВАЛЕНО»

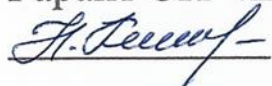
на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації

Протокол № 11 від 04.05.2022 р.

_____ КУЛЬТЕНКО В.П.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Економічна кібернетика»

 Клименко Н.А.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Цифрова економіка»

 Жерліцин Д.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Спеціальність: 051 – Економіка (Економічна кібернетика, Цифрова економіка)

Факультет інформаційних технологій

Розробник: доцент кафедри філософії, к. філос. наук Кравченко А.Г.

Київ 2022

Опис навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр	
Галузь знань	05 – Соціальні та поведінкові науки	
Спеціальність	051- Економіка (Економічна кібернетика)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	
Семестр	5	
Лекційні заняття	30 год	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін навчального плану, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної парадигми студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питання, хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати різні перешкоди до майбутнього.

Вивчення дисципліни певною мірою пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з політологією, соціологією, історією України, економічною теорією тощо.

У свою чергу, знання дисципліни "Філософія" є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих та технічних дисциплін.

Мета вивчення дисципліни:

надання знань з філософії як вищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії, світоглядно-методологічна підготовка студентів, формування їх філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів та актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання вивчення дисципліни:

вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до цього світу; вивчення комплексу принципів пізнання як загального методу пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики. Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історичні типи філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія".

Предметом курсу є світ загалом у його найбільш загальних закономірностях з позицій відносин «людина – світ».

Відповідно до ОП «Економіка кібернетика» **навчальна дисципліна забезпечує формування ряду загальних та фахових компетентностей:**

- ЗК1.Здатність критично мислити та генерувати нові ідеї
- ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами.
- ЗК3.Здатність проявляти лідерські навички, мотивувати людей, працювати у команді.
- ЗК4.Здатність вести освітню та професійну комунікацію.
- ЗК7.Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань і принципів академічної доброчесності.
- ЗК8.Здатність проводити дослідження та презентувати результати.

- ФК 11. Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.
- ФК 15. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах у межах спеціальності.

Це забезпечує досягнення програмних результатів навчання ПР1, ПР3, ПР4, ПР5 згідно з якими студент повинен **знати**:

- історичні типи філософії, основні парадигми філософствування;
- основні галузі філософського знання (онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія тощо);
- основні форми буття і сутність діалектики;
- походження свідомості, форми і структуру свідомості;
- шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними й етичними проблемами;
- форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
- умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури.

вміти:

- обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію;
- застосувати знання, яких було набуто під час вивчення курсу “Філософія”, в процесі вирішення професійних завдань, в процесі розробки соціальних й екологічних проектів, організації міжлюдських відносин;
- науково аналізувати найважливіші соціальні проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;

Запропонована програма має дати студентам цілісний виклад основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем, ознайомити студентів із наявними філософськими концепціями в їх поліфонічному і плюралістичному звучанні, яке допомагає альтернативному сприйняттю і осмисленню буття.

З метою інтенсифікації процесу навчання, вдосконалення контролю за засвоєнням матеріалу доцільно використовувати модульно-рейтингову систему контролю знань, програмоване навчання, тести, комплексні контрольні завдання, прикладні комп'ютерні програми тощо.

**Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія»
для повного терміну денної та заочної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	Лекції	практ	с.р.	усього	лекції	практ	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії									
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	1	7	2		5	7			7
Тема 2. Філософія Давнього світу	2	7	2		5	9	2		7
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	9	2	2	5	9		2	7
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	7	2		5	7			7
Тема 5. Німецька класична філософія	5	9	2	2	5	7			7
Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	6	7	2		5	11	2	2	7
Тема 7. Українська філософія	7	9	2	2	5	7			7
Разом за змістовим модулем 1.		55	14	6	35	57	4	4	49
Змістовий модуль 2. Онтологія									
Тема 8. Філософське вчення про буття	8	7	2		5	7			7
Тема 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії	9	9	2	2	5	11	2	2	7
Разом за змістовим модулем 2.		16	4	2	10	18	2	2	14
Змістовий модуль 3. Гносеологія									
Тема 10.	10	7	2		5	7			7

Пізнавальна активність людини									
Тема 11. Особливості наукового пізнання	11	9	2	2	5	7			7
Разом за змістовим модулем 3.	16		4	2	10	14			14
Змістовий модуль 4. Філософія людини									
Тема 12. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	12	7	2		5	9	2		7
Тема 13. Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія економіки. Філософія політики. Філософія моралі	13	9	2	2	5	7			7
Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	14	9	2	2	5	9		2	7
Тема 15. Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	15	8	2	1	5	6			6
Разом за змістовим модулем 4.	33		8	5	20	31	2	2	27
Усього годин	120		30	15	75	120	8	8	104

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія Давнього світу. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
2	Філософія Нового часу та Просвітництва. Німецька класична філософія	2
3	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
4	Філософське вчення про буття. Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2
5	Пізнавальна активність людини. Особливості наукового пізнання	2
6	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2
7	Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	2
8	Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	1

Приклади контрольних питань

1. Як співвідносяться між собою поняття «культура» і «цивілізація»?
2. Що таке етноцентризм і культурний релятивізм?
3. Які основні риси постіндустріальної цивілізації ви можете назвати?
4. Чим відрізняються циклічний і лінійний час?
5. У чому полягає різниця у сприйнятті світу представниками філософії Сходу і Заходу?
6. Чим відрізняється атомізм Демокріта від атомізма Епікура?
7. Які філософські витоки теоцентризму?
8. У чому полягає механістичне бачення світу у французьких матеріалістів XVIII ст.?
9. Що таке «річ-у-собі» та «річ-для-нас»?
10. Як Ви розумієте співвідношення свідомого та несвідомого у З. Фрейда?
11. Що таке авторитарна особистість у Е.Фромма?
12. Що таке екзистенція?
13. У чому полягає сутність герменевтичної філософії?

Приклади комплектів тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Екзаменаційні запитання (максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне запитання)	
Питання 1. Поняття та структура світогляду, його генеза та розвиток	
Питання 2. Основні риси філософії екзистенціалізму.	
Тестові завдання різних типів (максимальна оцінка 10 балів за відповіді на тестові завдання)	
	Питання 1. Позицію кого з вищезазначених філософів характеризує розуміння буття як безтілесної ідеї:
1	Арістотель;
2	Платон;
3	Парменід;
4	Фома Аквінський.
	Питання 2. Основна форма відчуження людини з точки зору К.Маркса:
1	економічна;
2	соціально-політична;
3	релігійна;
4	сфера мистецтва
	Питання 3. Автором твору „Так говорив Заратустра” був А. Шопенгауер
1	

	Відповідь: ТАК чи НІ		
	Питання 4. Хто з представників філософії Середньовіччя був прибічником теорії двох істин:		
1	Аврелій Августин;		
2	Сігер Брабантський;		
3	Фома Аквінський.		
4	Ансельм Кентерберійський		
	Питання 5. Філософське вчення про людину називається:		
1			
	Питання 6 . В чому А.Камю бачить джерела абсурду:		
1	Бог надав світу абсурд		
2	творча діяльність людини		
3	радісне і веселе життя людей;		
4	смерть, монотонність і одноманітність буденного життя		
	Питання 7. Співставте ім'я мислителя і напрямок філософії		
1	Сіддхартха Гаутама	а	легізм
2	Патанджалі	б	даосизм
3	Лао-цзи	в	йога
4	Шан Ян	г	буддизм
	Питання 8. До кожного напрямку підберіть відповідне положення		
1	вчення про загальну об'єктивну зумовленість явищ природи, суспільства і людської психіки	а	конвенціоналізм
2	Віра в наперед визначену, невідворотну долю, у фатум.	б	детермінізм
3	Філософська концепція, згідно з якою наукові поняття і теретичні конструкти в основі своїй є продуктами угоди між вченими	в	фаталізм
4	філософське вчення, згідно з яким всі процеси являють собою реалізацію наперед визначеної мети.	г	телеологія
	Питання 9. Структура людської психіки за Фрейдом:		
1			
	Питання 10. Вчення про природу в новосвропейській філософії XVI-XVII ст. спиралося на принцип еволюціонізму		
1			
	Відповідь: ТАК чи НІ		

Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда.

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

Реалізація компетентнісного підходу до навчання передбачає використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять. На заняттях з дисципліни «Філософія» використовуються метод проектів, дискусія та презентація.

Форми контролю

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль – опитування

Тематичний контроль – написання модульних контрольних робіт

Підсумковий контроль - екзамен

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 №6 (див. таблицю):

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 - 89
	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 - 81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але з незначною кількістю недоліків	64 - 73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 - 63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 - 59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 - 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R** дис (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації **R** ат (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R** нр (до 70 балів): **R** дис = **R** нр + **R** ат

Методичне забезпечення

1. Причепій Є.М., Черній А.М. та ін. Філософія: Посібник. – К. - 2001.
2. Данилова Т.В., Сторожук С.В., Горбатюк Т.В. «Філософія». Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України денної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». - К.: «Comp© companу», 2012.
3. Данилова Т.В., Сторожук С.В., Горбатюк Т.В. «Філософія». Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України заочної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». - К.: «Comp© companу», 2012.

Рекомендована література

Основна

1. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. – К.: Генеза. -1996. -317 с.
2. Горьський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К.: Наук. думка, 1996.- 285с.
3. Кульчинський О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен –Львів, 1995.- 164с
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Академія, 2001.-576с.
5. Філософія. Підручник.(За ред. Заїченка Г.А.) – К.; Вища школа, 1995.-455с.
6. Філософія. Курс лекцій. – К.: Либідь, 1991-456с.
7. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник. – К.: Аграрна Наука, 1998. - 200с.

8. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навчальний посібник. - К., 1996.
9. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. - К., 1996.
10. Філософія: Навчальний посібник. / За ред. І.Ф.Надольного. -К., 1997.
11. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник для студентів і аспірантів. - К., 1998.
12. Шаповалов В.Ф. Основи філософії. От класики к современности. -М., 1998.
13. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НАУ стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей. – К.: Видавничий центр НАУ, 2004. – 45 с.

Інформаційні ресурси з Філософії

1. Архів класичної філософської літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://abuss.narod.ru/Biblio/philo_zip.htm
 2. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ae-lib.org.ua>
 3. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
 4. Сайт Українського філософського фонду[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ua>
 5. Сайт «Ізборник» – Історія України IX-XVIII ст.: першоджерела та інтерпретації (електронна бібліотека давньої української літератури та розвідок з політології) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua>
 6. Сайт видавництва Свічадо (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.svichado.com>
 7. Сайт філософсько-літературного журналу „Логос”[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ruthenia.ru/logos/>
- Hubner K. Philosophy of Modern Art and Philosophy of Technology [Електронний ресурс] / К. Hubner. – Режим доступу: http://scholar.lib.vt.edu/ejournals/SPT/v4_n1pdf/HUBNER.PDF